

ΣΤΟΥΣ ΑΓΡΟΥΣ

(Σκίτσο του κ. Γ. Γρηγόρη)

ΡΩΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ Α. ΤΣΕΝΤΡΙΝ

Η ΧΑΜΕΝΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ

Ἐχάθην τῆς συνείδησι καὶ οἱ ἄνθρωποι πηγανοερχόntonται στὶς δουλειές τους, ὅπως καὶ πρῶτα. Ἐσῶχναν στὰ θέατρα, σπρωγόντουσαν στὸ δρόμο, δερνόντουσαν, κλεβόντουσαν καὶ κανεὶς δὲν ἐνοιῶθε νὰ τοῦ λείπη τίποτε, κανεὶς δὲν ἐπῆραν εἶδησι, ὅτι ἀπὸ τὴν ὀρχήστρα τῆς ζωῆς ἔπαψε νὰ παίξει ἓνα ὄργανο. Πολλοὶ μάλιστα αἰσθάνοντουσαν τὸν ἑαυτὸ τους ξαλαφρωμένο κάπως, πῶς ἐλεύθερο. Μποροῦσαν ἀνετώτερα νὰ θάλου ὁ ἓνας στὸν ἄλλο τρικλοποδιά, εὐρίσκαι εὐκολώτερο τὸ νὰ κλέβουν, νὰ ἀπατοῦν, νὰ διαβάλλουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Κάθε σκοτούρα ἔλειψεν ἀπὸ τῆ ζωῆ. Οἱ ἄνθρωποι δὲν περπατοῦσαν, πετοῦσαν...

Ἡ συνείδησι εἶχε χάθει ξαφνικά. Χθὲς ἀκόμα τυραννοῦσε τοὺς ἀνθρώπους καὶ σήμερα πάει, χάθηκε καὶ μαζὺ τῆς ἐλευσίαν κ' ἡ τύφωσι. Οἱ ἄνθρωποι μποροῦσαν πειὰ νὰ γλεντοῦν τὸν κόσμο ξέγνοιαστοι. Οἱ φρόνιμοι ἀνεληφθήσαν ὅτι ἀπεινίαναν πειὰ καὶ τὸν τελευταῖο ζυγο καὶ θιάστηκαν ν' ἀπολαύσουν τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας, τῆς αὐδοσίας. Οἱ ἄνθρωποι κατάντησαν ἀγρία θηρία.

Καὶ ἡ ταλαιπωρῆ συνείδησι ἐκίετο πεταμένη στὸ δρόμο. Οἱ διαβάτες τὴν κλωστοπατοῦσαν καὶ μερικοὶ ἔλεγαν πὼς σ' ἓναν πολιτικόνιο τόπο, δὲν εἶχε σημασία ἂν ἔμενε ἓνα τέτοιο παλῶπραμα ἐκεῖ χάμω...

Κ' ἓνας Θεὸς ἔξερι πόσον καιρὸ θὰ ἔμενεν ἐκεῖ πεταμένη ἡ ἔρημ συνείδησι, ἂν ἓνας μεθύστακα περνώντας δὲν τὴν ἐπαρῆεν, ἐλπίζοντας νὰ τῆ δώσῃ κάπου γιὰ μιὰ-δυὸ ποτηριές θότκα.

Μὰ μόλις ἐπῆρε τὴ συνείδησι ὁτὰ χέρια του ὁ μεθύστακα, ἐνοιῶσε κάποιον κλονισμό, ὡς νὰ ἐπέρσεν ἠλεκτρικὸ ρεῦμα ἀπὸ πάνω του. Τὸ κεφάλι του ξεκοκλίζον ἀπὸ τοὺς καπνοὺς τοῦ μεθυσιοῦ καὶ στὴν ἀρχὴ αἰσθάνθηκε κάτι ὡς φόβο. Ὑστερα ὅλη του ἡ ζωὴ τοῦ φάνηκε ὡς ἐγκλήμα φριχτό, ἔφριξε γιὰ τὴν ἡθική του κατὰπτωσι καὶ γιὰ τὸ χάλι του. Τὰ δάκρυα κυλοῦσαν ποτῆμι ἀπὸ τὰ μάτια του. Κι' ὁ δύστυχος μετρητῆς ἐπιτάθηκε στὴ μέση τοῦ δρόμου κ' ἔλεγε στοὺς διαβάτες:

—Ἀδέρφια, δὲν μπορῶ πειὰ! Ὑποφέρω!...

Μὰ οἱ διαβάτες ἐνόμιζαν πὼς τὸ κρασι τὸν εἶχε θαρῆσει στὸ κεφάλι.

Ὡστόσο αὐτὸς εἶχε πάθει κάτι χειρότερο, γιὰτὶ δὲν ὑπάοχει μεγαλειότερο θάσανο στὸν κόσμο ἀπὸ τῆ συνείδησι.

—Πρέπει νὰ ζεγλυτώσω ἀπὸ δαῦτη! ἐκόκφθηκε ὁ μεθύστακα καὶ θέλησε νὰ τὴν πετάξῃ πάλι στὸ δρόμο, μὰ τὴ στιγμή ἐκείνη τὸν ἔπασεν ἓνας ἀστυφύλακα.

—Αἶ! δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πετᾷς κουρέλια στὸ δρόμο, τοῦ φώναξε. Κιτὰ καλά, γιὰτὶ θὰ σὲ πάω μέσα!

Ὁ μεθύστακα ἐκρυψε πάλι τὴ συνείδησι στὴν τσέπη! του καὶ τραβήξε πρὸς τὴν ταβέρνα, ἀπὸ συνήθεια, ὡς

τ' ἄλογο στὸ παχνί. Μόλις ἐφθασε μπρὸς στὴν ταβέρνα, εἶδε ἀπὸ τὸ παράθυρο τὸ φίλο του Προκόπιτς, τὸν ταβερνιάρη, νὰ κοιμάται στὸν πάγκο, γιὰτὶ δὲν ἦταν κανένας πελάτης μέσα. Ἄνοιξε τότε γρηγορὰ τὴν πόρτα, ἔβρεξε κοντὰ στὸν πάγκο καὶ πρὶν ὁ Προκόπιτς, ζυπνώντας ἀπὸ τὸν ὕπνο του, καταλάθει τὶ ἔτρεχε, τοῦβάλε στὰ χέρια τῆ συνείδησι κ' ἔφυγε.

Ὁ Προκόπιτς ἔμενε μερικὲς στιγμές ασατισμένος, ὕστερα φιλοῦς ἰδρώτας τὸν ἔκοψε.

—Μπᾶ! εἶπε μόνος του. Κάπου ἔχω ἰδῆ αὐτὸ τὸ παλιοκούρελο! Ἄ, τώρα θυμάμαι! Εἶνε ὡς ἐκεῖνο ποῦ πέταξα ὡς θρόμικο μαντήλι, ὅταν ἀνοίξα τὴν ταβέρνα! Μὰ ναι, εἶνε τὸ ἴδιο. Πάει! Χάθηκε! Βρὲ τὸν παλιομπεκρῆ! Τὶ μοῦ τόφερε τοῦτο τὸ μασκαραλλῆκι, γιὰ νὰ μὲ καταστρέψῃ!

Ἐντωμεταῦ ἡ ταβέρνα ἐγέμισεν ἀπὸ κόσμο. Μὰ ὁ Προκόπιτς, ἀντὶ νὰ τοὺς σερβίρη θότκα καὶ νὰ τοὺς παρακινήσῃ νὰ πίνουν, ἄρχισε νὰ τοὺς θιάξῃ λόγο καὶ νὰ τοὺς λῆ, ὅτι τὸ πιστό εἶνε ἡ καταστροφή τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι αὐτὸς δὲν ἐνοῦσε πειὰ νὰ γίνεται ὑπαίτιος αὐτοῦ τοῦ ἐγκλήματος.

—Θὰ τὰ σπᾶσω, ἔλεγεν, ὅλα τὰ ποτήρια καὶ τὰ θαρέλια, τὰ ὄργανα τοῦ Σατανᾶ! Τὶ μὲ κυττάτε, βρὲ μπεκροῦτρα; Ἄ-μέτε στὰ σπῆτια σας νὰ φάτε μὲ τὰ παιδιὰ σας καὶ τὶς γυναῖκες σας! Ἐγὼ δὲν ὄσε δίνω νὰ πιῆτε. Δὲν ποῦλα ὡς πειὰ φαρμάκι!...

Οἱ πελάτες τὸν ἐπῆραν στὴν κοροϊδία.

—Δίκη ἔχεις, Προκόπιτς, τοῦλεγα, σπᾶστα!

Ἄκουγοντας τίς φωνές, ἔτρεξεν ἐκεῖ ἡ γυναῖκα τοῦ ταβερνιάρη, Ἄρινα. Καὶ ὡλῆς ἔμαθε τὰ καθέκαστα, ἔβαλε τίς φωνές καὶ τραβοῦσε τὰ μαλλιά της.

—Ὠχ! συφορά ποῦ μὲ ὄρηκε! Πάει, τρελλάθηκε ὁ ἀνδρῶλης μου!

Καὶ νομιζοντας τὸν ἀνδρα τῆ ἀρρωστον, τὸν ἐπῆρε διὰ τῆς θίας καὶ τὸν ἐζάλῳσε στὸ κρεββάτι. Μὰ καὼς τὸν ἐγδυνεν, ἔπασεν ἀπὸ τὴν τσέπη του ἡ συνείδησι.

—Ἄ! ἐφῳάνεν ἡ Ἄρινα, μπαίνοντας ἀμέσως στὸ νόημα καὶ καταλαβαίνοντας τὸ λόγο τῆς θλόας ποῦ ἔπασε τὸν ἀνδρα της.

Ἐσὺ μοῦ τὰ κάνεις ὅλα τοῦτα, προκομμένη! Ἐνοια σου καὶ θὰ σὲ συγυρίσω!...

Μὰ ὁ Προκόπιτς ἄρπαξε πάλι στὰ χέρια του τὴ συνείδησι, τὴν ἐκρυψε στὸν κόρφο του μὲ λαχτάρα κ' ἔκλαιγε μὲ μαῦρα δάκρυα γιὰ τίς-ἀμαρτίες ποῦ εἶχε κάνει, ποῦλῳτα, σπῆρτο γιὰ νὰ μπεκρολογῆ καὶ νὰ

πέφτη στην αθλιότητα ή φτωχολογία.

Η γυναίκα του, θλιπνός τον έτσι, τον άφησε και κοιμήθηκε. Το πρωί όμως, μόλις σημάδωσε, πριν ξυπνήσει ο άνδρας της τούκλειαν από τον κόρφο τη συνείδησι κ' έβγηκεν έξω. Ήταν ημέρα παζαριού. Οι χωριάτες είχαν φέρει με τα κάρρα λαχανικά κι άλλες πραμάτιες από τα περιθώλια. Άνάμεσα στον κόσμο σουλατσάρει ο ένωμοτάρχης Άττράπ. Καθώς έπήγαινε κορφομένος, ή Άρινα τον εξόγωσε αιγά από πίσω και τούβριζε κρυφά τη συνείδησι μέσα στην τσέπη του μανδύα του.

Η μέρα του παζαριού για τον ένωμοτάρχη Άττράπ, ήταν ημέρα δράσεως. Έδερνε με το καμουτάκι του τους χωριάτες, άρπαζε λαχανικά, πουλερικά, άπ' όλα τα φαγώσιμα που πουλούσαν στο παζάρι κι αν καείεις μιλούσε, του έκοβε πρωτόκολλο και προσέτιμο και τότε για να γλυτώσουν από τη φυλακή, τούδασαν κανένα ρουθλι στο χέρι. Τα ίδια σκεφτόταν να κάνει και την ημέρα εκείνη, μα—που να πάρη ή όργη—δέν πήγαινε πια το χέρι του να χτυπήσει και ν' άρπάξη... Κ' ένοιωσε κάποια θλίψη να του σφίγγη την καρδιά...

—Δέ θάμια καλά θήμερα! σκέφθηκεν ο ένωμοτάρχης Άττράπ. Άς πάω στο σπίτι μου να τέρω.
Φθόνισαν στο σπίτι, ή γυναίκα του, που ήταν συνηθισμένη τέτοια μέρα να τον θλέπη να γυρίζει φορτωμένος άπ' όλα τα καλά του παζαριού, έβαλε τις φωνές, σαν τον είδε να μπαίνει με άδεια τα χέρια.
—Δέν έφερεις τίποτε να μαγειρέψω; τον ρώτησε.
—Η συνείδησι, θρέ γυναίκα...
—Μωρ' άς την να κουρεύεται τη συνείδησι! Άπό το παζάρι δέν έφερεις τίποτε;
—Η συνείδησι...
—Καλά λοιπόν, φάε συνείδησι το μεσημέρι.

Ο Άττράπ έβγαλε τον μανδύα του, τον έκρέμασε στο καρφί και πήγε να πέσι στο κρεβάτι.
Μά, ώ του θαύματος! Μόλις έβγαλε τον μανδύα, ξαναγίενε πάλι άρπαγας χωροφύλακας...
—Θά πάω ξανά στο παζάρι, να πάρω άπ' όλα, είπε.

Και ξανάβαλε τον μανδύα του και ξαναβγήκε. Μά πάλι ξαναγίενε άλλος θήρωπος. Το χέρι του δέν μπορούσε να σηκώση το καμουτάκι κ' ή κερδιά του έρράγιζε σαν έβλεπε τους χωριάτες, "Ενοιωθε ιτροπή και λύπη για όσα ρουθλια τους είχε πάρει, φοβερίζοντας τους να τους πάη φυλακή. "Εβγαλε μάστιγας μερικά καπίκια και τάδωσε σ' έναν κακομοιρισμένο χωριάτη.
—Γιατί μου τά δίνεις, κύρ ναματάρχη; ρώτησεν ο χωριάτης, φοβούμενος μήν του στήνη παγίδα.
—Πάρτα κι' άναψε σέ κανέναν άγιο κερι, να συχωρεθούν ή άμαρτίες μου!... είπε ο Άττράπ.

Έμωρσεν έτσι όλα τα λεπτά που είχαν άπάνω του. Κι' όταν πια δέν είχαν άλλα, προσκάλεσεν όλους τους φτωχούς που έβρισκε στο δρόμο να πάν στο σπίτι του να τους δώση να φάε. "Ολόκληρη διαδήλωσι τον ακολουθούσε σαν έγύρισε στο σπίτι του πάλι.
—Γυναίκα, είπε στη συμβία του, δώσε στους ανθρώπους αυτό που Θεού να φάε...
Η γυναίκα του τον έκύτταζε κατάπληκτη. Έπαλάθωσεν ο άνδρας της;
Ο Άττράπ έμπηκε στο σπίτι, έβγαλε πάλι τον μανδύα του και τον έκρέμασε στο καρφί. Μά μόλις έβγαλε τον μανδύα, έγινε πάλι θήριο.
—Τί θέλει αυτό το σκυλολόδι μπροστά στο σπίτι; ρώτησε τη γυναίκα του άγριμενώς.
—Άνδρα μου, είνε οι φτωχοί που έφερεις μαζί σου για να τους δώσω να φάε...
—Πάρε το σκουπόξυλο και δίδε τους! ούβριλασεν ο Άττράπ.

Η γυναίκα του εκατάλαθε πως ο άνδρας της δέν ήταν καλά, κάτι θάχε. Τον έγδυσε λοιπόν, τον έβαλε στο κρεβάτι και τούφατισεν ένα ζεστό.
Σε κάποια στιγμή, περνώντας από το διάδρομο, είδε κρεμασμένο τον μανδύα του.
—Άς κυττάξω, είπε, στις τσέπες του, μήν τούβμει κανένα καπίκι. "Α! το ύ λόγου σου, κυρά Συνείδησι, μου κάνεις αυτά τά φερόματα; είπε, θρίσκοντας στην τσέπη τη συνείδησι...
Και δέν γάνειε καρφί. Παίονει ένα φάκελλο, θάχει τη συνείδησι μέσα και γράφει: "Κύριον Σαμουήλ Μπεργκότσκου, τραπεζιτήν η. Ν. Ε. Ν. τ. α. δ. β. α. α.
Και μιά και δυό πηγαίνει και τη ρίχνει στο Ταχυδρομείο.
"Όταν έγύρισεν, είπε στον άνδρα της:
—Σήκω να πάς στο πα-

ΤΑ ΦΛΕΓΟΝΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΕ Ο ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΣ ΕΛΛΗΝ ΠΟΙΗΤΗΣ;

(Τί άπάντιον οι κ.κ. Θεόδ. Συναδίνος, 'Ηλ. Βουτιερής και Τέλλος Άγρας)

ΙΑ'.

Συνεζίζουμε σήμερα την δημοσίευσιν των άπαντήσεων των συγχρόνων Έλλήνων λόγων επί του ερωτήματος του "Μποκέτου":
«Ποίος είνε σήμερα ο μεγαλύτερος Έλλην ποιητής;»

Ο θεατικός συγγραφέας κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ άπάντησεν ως έξης στο ερώτημά μας:

—Ο Παλαμάς, μάς ειπε ο κ. Συναδίνος, όσο και αν φτερουγίζει στον αέρα, πατά, ωστόσο, πάντα στερεά στη γη.
—Άπλάδι; ρωτήσαμε.

—Έβλω να πώ ότι και όταν τον παρασύρει ή φαντασία του στα μεγαλύτερα ύψη, δέν παύει ποτέ να είνε ο ποιητής με τη λεπτή παρατήρησι, με τη δυνατή σκέψη, με τη βαθιά φιλοσοφική διάθεσι. Τα γνωρίσματα, άλλωστε, αυτά, έπροσέθεσε ο κ. Συναδίνος, είνε και είνενα που χωρίζουν τον χαρταστρόφι ως μεγαλύτερον από τους ζώντας Έλληνας ποιητάς. Και άλλοι, βέβαια, ποιητάι μ' ένδοσιαύζουν, κανείς όμως όσον ο Παλαμάς.

Ο λογοτέχνης κ. ΗΛΙΑΣ ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΗΣ μάς έδωσε την ακόλουθη άπάντησι:

—Θεωρώ ως τον μεγαλύτερο Έλληνα ποιητήν τον κ. Κωστή Παλαμά. Πέθαν του κ. Παλαμά και μάλιστα μεταξύ των νέων, δέν βλέπω τίποτε το άξιον λόγου. Οι γράφοντες νέοι είνε όχι μόνον έπιπόλοιο, άλλα και άμαθείς και άκατάρτιστοι. Και γι' αυτό ακριβώς δέν κατόρθωσαν να δώσουν τίποτε ως τώρα, δέν πρόφεραν για το αιδούδιμα της Νεοελληνικής Τέχνης ούτε κάκον άμιον!...

Ο ποιητής κ. ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ άπάντησεν στο ερώτημά μας ως έξης:

—Υπό έποψην δημοσιογραφιότητος, άνατιρωτήτος ο κ. Παλαμάς είνε άνώτερος από όλους τους άλλους συγχρόνους Έλληνας ποιητάς. Άλλά και υπό έποψην πολυμυστίας, αυτός ο λυρικός, ο επικός, ο δραματικός ποιητής, κατέχει τα σκήπτρα στην σύγχρονη ποίησι μας. Τέλος, και υπό έποψην ποιότητος, νομίζω ότι και οι καλύτεροι από τους μεταγενεστέρους του δέν ξεπέρασαν τον λυρικό τον τόνο, ούτε ο Σικελιάδης, ούτε ο Βάρναλης, ούτε ο Καραωτάζης. Άς άφήσουμε τη γλωσσική πλευρά του έργου του και το ποιητικό του ύφος, που άπότηξε ο παιδαγωγός για όλους μας.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: "Άλλες άπαντήσεις συγχρόνων λογίων.

ζάρ! Είσαι καλά τώρα!
Κι' ο ένωμοτάρχης Άττράπ σηκώθηκε, έπήγε στο παζάρι και ξαναρχισε τά δικά του...

Ο Έθραϊός τραπέζιτης Σαμουήλ Μπεργκότσκου καθόταν στην τραπεζαρία του μεγάρου του κ' έδίδασκε το γυίο του ότι ένα καπίκι (το έν έκαστοστό του ρουθλιού) άμα το τοκίσει πός 40 % με τον τόκο επί τόκου κ.λ.π. μέσα σ' ένα χρόνο γίνεται ένα ρουθλι. "Εκείνη τη στιγμή ο ύπηρετής τούφερε πάνω σ' ένα ασημένιο δίσκο ένα φάκελλο. Μόλις έπήρε κι' άνοιξε το φάκελλο, ο Σαμουήλ έπήδησε σαν να δέν έτοιμπαρε φειδί...
—Τί είνε τούτο δώ; εφώναξε τρέμοντας σύγκορμος. Ποίος και γιατί μου τώστειλε;

Δέν άνεγνώρισε τη συνείδησι, μα κατάλαθε πως δέν ήταν για καλό του. Εφώναξε λοιπόν τη γυναίκα του.

—Λία, της ειπε, πάρε τά κλειδιά της κάσας και κρύψε τα. Κι' αν σου τά ζητήσω, μη μου τά δώσης. Κι' αν ίδης να σκίω τις τίποτε γραμμάτια, δέσε με, μπαλλάρησέ με καλά... Σκότωσέ με!...

Είνε άπερίγραπτες ή τύψεις που έθασάνισαν τον Σαμουήλ όλη την ημέραν εκείνη. "Εκλαγνε, δερνόταν, ούβριλασε, σαν να τον έψηναν στη σκάρα. Μά ένας Έθραϊός δέν γάνεται για τέτοια μικροπραγμάτα. "Εσφιζε την καρδιά του και συζήτησεν όριε με το σύζυγο του Λία να βρούν τρόπο να γλυτώσουν από το βάσανο που τους βρήκε. Και το βρόδυ, σαν ένόχτωσε καλά, έπήσαν τη συνείδησι και κρυφά την έρριξαν μέσα στη βρεφοδόχο των έκθέτων...

A. ΤΣΕΝΤΡΙΝ

